

היסטורית המשחק:

זהו כנראה המשחק העתיק ביותר שקיים. משחק זה מצוי בשימוש עד היום בעיקר באפריקה, בקרב השבטים. מוצא המשחק כנראה במצרים, באזור 1400 לפני הספירה.

משחק זה, המושגת על עקרונות מתמטיים, הוא כנראה מוצאו של משחק השחמט ועל אף קדמוניותו, הוא נחשב למתוחכם ומעניין.

בארץ נמצאו שרידים של משחק זה במצודות וחאנים עתיקים בנגב ובשומרון ובאתרים נוספים בארץ (חרבת חלוקים בנגב, תל צובה בהרי ירושלים ובממשית נמצאו לוחות המשחק בתור חלק מכיסוי הגגות. וגם בקארדו של ציפורי ובעין שחרת/אמי בנחל השופט). המשחק אינו דורש הכנות מרובות וכלי משחק מיוחדים.

כל הדרוש הוא פיסת קרקע ואבנים קטנות (כמובן שאפשר לשכלל ולשחק על לוח עם מטבעות זהב בתור אבנים...).

המשחק הוא משחק לשניים או ליחיד (אם לא נמצא יריב אינטליגנטי אחר בסביבה). למשחק מספר גרסאות: הגרסה הבסיסית, הגרסה המצרית, האתיופית והניגרית.

המטרה: לנצח! מנצח מי שצובר את מירב האבנים במנקלה (הבור הגדול שמימין)

הכנת לוח המשחק: נקה שטח קטן וצור בו שתי שורות של 6 גומות קטנות. בקצה הימני של כל שורה חפור גומה גדולה יותר (וברורה).

הנח בכל גומה קטנה 4 אבנים ואת שאר האבנים שאספת – הרחק מהאזור.

אם משחקים בשניים – כל אחד מתיישב לצד השורה שלו.

הגרסה הבסיסית

לכל שחקן יש שש גומות קטנות (בשורה הקרובה אליו) והמנקלה (הגומה הגדולה) שמימין לשורה.

שחקן 1 מתחיל את המשחק על ידי איסוף האבנים מאחת הגומות הקטנות (על פי בחירתו) שבשורה שלו.

השחקן מניח אבן אחת בגומה הבאה, שמימין. אבן נוספת לגומה שאחריה וכך הלאה (נגד כיוון השעון), עד שלא נותרות בידו אבנים נוספות.

אם השחקן מגיע למנקלה שלו, הוא מטיל לתוכה אבן אחת. אם מגיעים במהלך הסיבוב למנקלה של היריב –

מדלגים עליה (ולא מטילים אליה אבן) וממשיכים לגומות הבאות בסיבוב, עד שנגמרות האבנים ביד.

כך מתחלפים השחקנים וכל אחד מטיל את האבנים שבידיו. המשחק מסתיים כאשר בשורת אחד השחקנים אין אף

אבן בגומות. בסוף המשחק סופרים כמה אבנים יש לכל אחד במנקלה ולזה שברשותו יותר אבנים – זוכה והשני

הולך להכין לו קפה.

הגרסה המצרית

עובדת על הכללים של הגרסה הבסיסית ובתוספת הבאה:

אם שחקן מטיל את האבן האחרונה שבידו למנקלה (שלו כמובן), הוא מקבל תור נוסף.

אם שחקן מטיל את האבן האחרונה שבידו אל תוך אחת הגומות הריקות שבשורה שלו, הוא לוקח את האבן

שהוטלה וגם את כל האבנים שבגומה הנגדית שבשורת היריב ושם אותם במנקלה שלו.

המשחק מסתיים כאשר לאחד השחקנים אין יותר אבנים בגומות הקטנות שבשורה שלו.

השחקן השני (שמן הסתם נותרו אצלו עוד אבנים בגומות הקטנות) אוסף את כל האבנים ומניח במנקלה שלו (לא

בהכרח זה שנגמרו לו האבנים ראשון – מנצח. שימו לב!).

הגרסה האתיופית (הגרסה הפופולרית)

חלים בה כל הכללים של הגרסה הבסיסית והגרסה המצרית אלא שכאן: השחקנים רשאים להחליט לאיזה כיוון לזוז (ימינה או שמאלה) בכל תור. אסור לאף שחקן להתחיל את תורו מגומה שבה יש רק אבן אחת.

הגרסה הניגרית

חלים כאן כל הכללים של הגרסה הבסיסית אבל:

בניגוד לדילוג על המנקלה של היריב, כאן יש להטיל אבן לתוך המנקלה של היריב אם עוברים עליה. כאשר שחקן מטיל את האבן האחרונה מידו לגומה (ולא משנה באיזו שורה) שאינה ריקה ושאינה 4 אבנים (אחרי שהטיל לתוכה את האבן. זאת אומרת יש לספור גם את האבן שהוטלה), על השחקן לאסוף את כל האבנים מהגומה האחרונה שאליה הטיל אבן וממשיך בתור נוסף.

תורו של שחקן עובר כאשר הוא מטיל את האבן האחרונה מידו אל:

1. מנקלה (כלשהי).

2. גומה ריקה.

3. גומה שעכשיו (אחרי הטלת האבן האחרונה לתוכה) יש בה 4 אבנים.

בכל זמן במהלך התור (ולא בסופו), כאשר יש 4 אבנים, ולא משנה מי הטיל את האבן הרביעית, השחקן שהגומה "שלו" שם את האבנים האלה במנקלה שלו. כלומר, אם במהלך התור הצטברו 4 אבנים בגומה – הן עוברות למנקלה של היריב. אם בסוף התור שלך יש בגומה האחרונה שהטלת לתוכה 4 אבנים – התור עובר ואף אחד לא אוסף את האבנים למנקלה שלו.

המשחק מסתיים כאשר אחד השחקנים אינו יכול לזוז יותר (אין יותר אבנים בששת הגומות שבשורה שלו).

את האבנים הנותרות בשורת היריב לא אוספים למנקלה ולכן אין נספרות לצורך קביעת המנצח.